

Vec C-358/24

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

16. máj 2024

Vnútroštátny súd:

Grondwettelijk Hof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

25. apríl 2024

Žalobkyne:

Varo Energy Belgium nv

EG Retail (Belgicko) bv

Gilops Group nv

Van Raak Trading nv

Kuwait Petroleum (Belgicko) nv

Žalovaný:

Ministerraad (Eerste Minister)

Predmet konania vo veci samej

Štyri žaloby o vyhlásenie neplatnosti Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (zákon zo 16. decembra 2022, ktorým sa zavádza dočasný solidárny príspevok v neprospech ropného sektora), ktorý bol prijatý na účely prebratia nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania:

Platnosť ustanovení nariadenia (EÚ) 2022/1854, ktoré sa týkajú dočasného solidárneho príspevku, a súlad zákona zo 16. decembra 2022 s ustanoveniami primárneho práva Únie a so všeobecnými zásadami

Prejudiciálne otázky

1. Sú ustanovenia nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 „o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie“, ktoré sa týkajú dočasného solidárneho príspevku, platné, pokiaľ tieto ustanovenia boli vydané na základe článku 122 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie?
2. Má sa v prípade kladnej odpovede na prvú prejudiciálnu otázku článok 14 vyššie spomenutého nariadenia (EÚ) 2022/1854 vykladať v tom zmysle, že príspevok, ktorý bol zavedený zákonom zo 16. decembra 2022, „ktorým sa zavádza dočasný solidárny príspevok v neprospech ropného sektora“, je „rovnocenné vnútroštátne opatrenie“?
3. V prípade kladnej odpovede na prvú a druhú prejudiciálnu otázku, porušuje článok 14 vyššie spomenutého nariadenia (EÚ) 2022/1854 v zmysle výkladu uvedenom v druhej prejudiciálnej otázke článku 20 a 21 Charty základných práv Európskej únie, pokiaľ umožňuje prijatie vnútroštátneho opatrenia, ktoré sa uplatní tak na registrované ropné spoločnosti, ktoré pôsobia v oblasti ropy a rafinérií, ako aj na registrované ropné spoločnosti, ktoré pôsobia v oblasti predaja, a pokiaľ umožňuje prijatie vnútroštátneho opatrenia, ktoré sa uplatní na registrované ropné spoločnosti, ktoré boli v roku 2022 určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty, hoci toto opatrenie neplatí ani pre registrované ropné spoločnosti, ktoré v roku 2022 neboli určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty, ani pre primárnych účastníkov v prípade iných kategórií produktov ako ľahký petrolej a letecký petrolej, ani pre podniky, ktoré pôsobia v oblasti uhlia a zemného plynu?

4. Má sa článok 30 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vykladať v tom zmysle, že opatrenie, akým je opatrenie upravené vo vyššie uvedenom zákone zo 16. decembra 2022 v neprospech registrovaných ropných spoločností, ktoré boli v roku 2022 určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty, predstavuje zakázaný poplatok s rovnakým účinkom ako clo?

5. Má sa článok 110 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vykladať v tom zmysle, že opatrenie, akým je opatrenie upravené vo vyššie uvedenom zákone zo 16. decembra 2022 v neprospech registrovaných ropných spoločností, ktoré boli v roku 2022 určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty, predstavuje zakázaný poplatok s rovnakým účinkom ako clo?

6. Má sa článok 107 ods. 1 a článok 108 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vykladať v tom zmysle, že opatrenie, akým je opatrenie upravené vo vyššie uvedenom zákone zo 16. decembra 2022, predstavuje novú štátnu pomoc, ktorá musí byť oznámená Európskej komisii?

7. Porušuje článok 14 nariadenia (EÚ) 2022/1854 v prípade kladnej odpovede na prvú a druhú prejudiciálnu otázku v zmysle výkladu uvedeného v druhej otázke článku 15, 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie a článku 49 a 56 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ umožňuje, aby výška dočasného solidárneho príspevku zavedeného vyššie uvedeným zákonom zo 16. decembra 2022 pre registrované ropné spoločnosti, ktoré boli v roku 2022 určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty, bola určená na 7,80 eur za meter kubický pre produkty, ktoré boli do daňového voľného obehu uvedené medzi 1. januárom 2022 a 31. decembrom 2023 bez toho, aby bol stanovený regulačný mechanizmus, ktorý umožňuje vrátenie preplatku vo vzťahu k sume vypočítanej podľa nariadenia (EÚ) 2022/1854?

8. Porušuje článok 14 nariadenia (EÚ) 2022/1854 v zmysle výkladu uvedeného v druhej otázke a článok 15 toho istého nariadenia v prípade kladnej odpovede na prvú a druhú otázku všeobecné zásady právnej istoty a zákazu spätnej účinnosti zákonov tým, že umožňujú, aby sa výška dočasného solidárneho príspevku zavedeného vyššie spomenutým zákonom zo 16. decembra 2022 pre registrované ropné spoločnosti, ktoré boli v roku 2022 určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty, vypočítala pri zohľadnení produktov, ktoré boli medzi 1. januárom 2022 a 31. decembrom 2023 uvedené do daňového voľného obehu, hoci toto nariadenie a tento zákon do platnosti vstúpili až 8. októbra 2022, resp. 22. decembra 2022?

9. Smie ústavný súd, ak na základe odpovedí na vyššie uvedené prejudiciálne otázky dospeje k záveru, že vyššie spomenutý zákon zo 16. decembra 2022, ktorým sa preberá nariadenie (EÚ) 2022/1854, porušuje jednu alebo viacero povinností, ktoré vyplývajú z ustanovení spomenutých v týchto otázkach, s konečnou platnosťou zachovať účinky vyššie spomenutého zákona zo 16. decembra 2022, aby sa zamedzilo rozpočtovým ťažkostiam, ktoré so sebou

prináša vyhlásenie neplatnosti bez jeho zmeny, a aby sa zabezpečilo, že sa môže dosiahnuť cieľ solidárneho príspevku upraveného v nariadení (EÚ) 2022/1854?

Uvedené predpisy medzinárodného práva a práva Únie

Článok 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Články 28, 30, 49 a 56, článok 107 ods. 1, článok 108 ods. 3, článok 110 ods. 1 a 2, články 113 a 115, článok 122 ods. 1, článok 288 ZFEÚ

Články 15, 16, 17, 20 a 21 Charty základných práv Európskej únie

Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie, najmä články 14, 15 a 16, ako aj odôvodnenia 50 až 54

Oznámenie Komisie o presadzovaní pravidiel štátnej pomoci vnútroštátnymi súdmi (Ú. v. EÚ, C 305, 2021 s. 1)

Uvedená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva

Rozsudky z 11. decembra 2018, Lekić/Slovinsko, ECLI:CE:ECHR:2018:1211JUD003648007, § 94 a 95, a zo 7. júna 2012, Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano/Taliansko, ECLI:CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, § 187 a 188

Uvedená judikatúra Únie

Rozsudky z 26. apríla 2018, ANGED (C-233/16), z 3. marca 2020, Vodafone Magyarország (C-75/18), z 13. novembra 2018, Čepelnik (C-33/17), z 22. januára 2013, Sky Österreich GmbH (C-283/11), zo 4. mája 2016, Pillbox 38 (C-477/14), zo 6. decembra 2018, FENS (C-305/17), z 2. októbra 2014, Orgacom (C-254/13, bod 28), z 20. septembra 2000, Michailidis (C-441/98 a C-442/98), z 18. júla 2013, P Oy (C-6/12), z 10. júna 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09), zo 4. júna 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems (C-5/14), z 8. septembra 2010, Winner Wetten (C-409/06), ako aj z 28. februára 2012, Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne (C-41/11)

Uvedené vnútroštátne predpisy

Grondwet (Belgická ústava)

Články 10 a 11, v ktorých sú upravené zásady rovnosti, resp. zákazu diskriminácie.

Článok 16 o vlastníckom práve

Článok 170 o daňovej právomoci spolkového zákonodarcu

Článok 172 o rovnakom zaobchádzaní pri zdaňovaní a zákaz daňového oslobodenia a znižovania dane bez právneho základu

Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (zákon zo 16. decembra 2022, ktorým sa zavádza dočasný solidárny poplatok v neprospech ropného odvetvia), ktorým by sa čiastočne malo prebrať nariadenie 2022/1854 (ďalej len „zákon“)

Wetboek van economisch recht (Hospodársky zákonník), článok II.3

Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen (zákon z 22. decembra 2009 o všeobecnej úprave spotrebnej dane), článok 6 § 2

Koninklijk besluit van 5 februari 2019 ter bepaling van de maatregelen inzake de bevoorrading van aardolie en aardolieproducten op internationaal en nationaal niveau (kráľovský výnos z 5. februára 2019, ktorým sa určujú opatrenia na zásobovanie ropou a ropnými produktami na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni)

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Dňa 16. decembra 2022 bol vydaný zákon, ktorým sa zavádza dočasný solidárny príspevok v neprospech ropného odvetvia (ďalej len „zákon“), ktorým sa čiastočne preberá nariadenie 2022/1854. Cieľom zákona je to, aby podniky v oblasti energetiky, ktoré z dôvodu energetickej krízy dosiahli nadmerný zisk, platili dočasný solidárny príspevok na financovanie podporných opatrení pre domácnosti a podniky, ktoré trpia dôsledkami krízy.
- 2 V prípade piatich žalobkyní ide o registrované ropné spoločnosti, ktoré boli štátom pred rokom 2022 určené za takzvaných primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty a podľa zákona sú povinné platiť solidárny príspevok (ďalej len „žalobkyne“). Tieto spoločnosti podali na Grondwettelijk Hof (Ústavný súd, Belgicko) žaloby o neplatnosť zákona, pričom uviedli viaceré žalobné dôvody, ktoré sa do veľkej miery prekrývajú.

Základné argumenty účastníkov konania vo veci samej

- 3 K prvej otázke žalobkyne uvádzajú, že zákon porušuje články 10, 11 a 172 Grondwet (ústava) v spojení s nariadením 2022/1854.
- 4 Tento zákon totiž nemá platný právny základ, keďže vychádza z nariadenia 2022/1854, ktoré bolo vydané na základe článku 122 ods. 1 ZFEÚ. Tento článok zmocňuje Radu, aby prijala opatrenia primerané ekonomickej situácii. Dočasný

solidárny príspevok podľa nariadenia 2022/1854 však slúži tomu, aby sa využil a rozdelil nadmerný zisk v rámci odvetvia ropného priemyslu. Opatrenie sa preto považuje za priamu daň a muselo by vychádzať z článku 115 ZFEÚ.

- 5 Ministerraad (Rada ministrov, Belgicko) namieta, že zákon, ak by aj nariadenie 2022/1854 malo byť neplatné, má ešte vždy právny základ vo vnútroštátnom právnom poriadku. Solidárny príspevok je totiž daňou, ktorá patrí do fiškálnej autonómie štátu. Okrem toho článok 122 ods. 1 ZFEÚ ponúka osobitnejší základ pre harmonizáciu daní ako všeobecný článok 115 ZFEÚ a preto je určite platným právnym základom.
- 6 K druhej otázke žalobkyne uvádzajú, že solidárny príspevok sa nemôže považovať za „rovnocenné vnútroštátne opatrenie“ v zmysle článku 14 ods. 2 nariadenia 2022/1854, keďže v takomto prípade by musel vychádzať zo skutočne dosiahnutého nadmerného zisku. V prejednávanvej veci to tak nie je, keďže podľa zákona existuje nevyvrátiteľná domnienka, že obchodník dosahuje nadmerný zisk a za to je povinný platiť daň.
- 7 Príspevok bol vypočítaný na základe množstva ropných produktov, ktoré boli spracované alebo uvedené do daňového voľného obehu, a nie na základe dosiahnutého zisku. Opatrenie teda nespĺňa podmienky nariadenia, keďže nesleduje rovnaký cieľ (nesmeruje na nadmerný zisk) a má inú osobnú pôsobnosť, iný spôsob výpočtu a inú uplatniteľnú sadzbu.
- 8 Podľa názoru Rady ministrov je tvrdenie žalobkýň neprípustné a nedôvodné. Normotvorca Únie totiž v súvislosti so zavedením vlastnej vnútroštátnej úpravy priznal diskrečnú právomoc.
- 9 K tretej otázke žalobkyne uvádzajú, že zákon porušuje články 10, 11 a 172 Ústavy v spojení s nariadením 2022/1854. Vytvára totiž diskrimináciu, keďže svoju pôsobnosť obmedzuje na registrované ropné spoločnosti v oblasti rafinérie a na osem registrovaných ropných spoločností, ktoré boli belgickými úradmi v roku 2022 určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty. Podniky v oblasti ropy a uhlia, ktoré boli v nariadení 2022/1854 spomenuté, nezákonne vypadli z tejto pôsobnosti. Okrem toho by sa s podnikmi s ropnými produktami prostredníctvom uvedeného zákona zaobchádzalo rovnako ako s podnikmi pôsobiacimi v oblasti ťažby, dobývania a rafinácie ropy. Nariadenie však neciela na tieto podniky. Toto obmedzenie nie je v súlade so zásadou rovnosti.
- 10 Rada ministrov argumentuje, že oblasti uhlia a zemného plynu by mohli byť vylúčené, keďže uhlie a zemný plyn sa v Belgicku (už) neťažia. Žalobkyne na to odpovedali, že v Belgicku sa neťaží ani ropa.
- 11 K štvrtej otázke žalobkyne uvádzajú, že zákon porušuje články 10, 11 a 172 Grondwet, prípadne v spojení s článkom 30 ZFEÚ a nariadením 2022/1854. Keďže paušálny poplatok upravený v tomto zákone, ktorý sa vypočíta na základe objemu uvedených ropných produktov, predstavuje poplatok s rovnakým účinkom

ako clo pri dovoze, ktoré je podľa článku 30 ZFEÚ zakázané. Dočasný solidárny príspevok je finančné zaťaženie, ktoré Belgicko jednostranne ukladá z dôvodu prekročenia hranice pre ropu, tovar v zmysle práva Únie. Regulačný mechanizmus zavedený belgickým zákonodarcom na tom nič nemení, keďže sa v ňom stanovil solidárny príspevok, ktorý zodpovedá aspoň sume splatného dovozného cla.

- 12 Podľa názoru Rady ministrov zákon neporušuje článok 30 ZFEÚ. Zdaniteľným plnením totiž nie je prekročenie hranice alebo dovoz, ale množstvo surovej ropy, ktoré sa spracuje, respektíve množstvo spracovaných ropných produktov, ktoré boli uvedené do daňového voľného obehu. Okrem toho ide o vnútroštátnu daň, ktorá je systematicky uložená ako na dovezené, tak aj na tuzemské produkty, bez ohľadu na ich pôvod alebo určenie.
- 13 K piatej otázke žalobkyne uvádzajú, že solidárny príspevok, ak by sa aj nemal považovať za poplatok s rovnakým účinkom ako clo, je napriek tomu diskriminačnou daňou, ktorá je namierená na zvýhodnenie tuzemských výrobkov. Príspevok je totiž uložený len na ropu, produkt, ktorý je výlučne dovážaný a nie v Belgicku ťažený, a nie na iné energetické produkty, ktoré sa celé získali v Belgicku. Solidárny príspevok teda porušuje článok 110 ods. 1 ZFEÚ, keďže poplatky na iné vnútroštátne produkty sa vypočítajú inak, čo vedie k nižšiemu poplatku na rovnaké produkty.
- 14 Solidárny príspevok určite porušuje článok 110 ods. 2 ZFEÚ, keďže oslabuje postavenie ropného priemyslu a ropných produktov v hospodárskej súťaži, aby chránil a posilnil postavenie konkurenčných belgických produktov na trhu.
- 15 Podľa názoru Rady ministrov nejde o porušenie článku 110 ZFEÚ. Opatrenie totiž vychádza z objektívnych kritérií, ktoré neupravujú rozdielne zaobchádzanie podľa toho, či predmetné produkty boli vyrobené v Belgicku alebo v zahraničí. Tieto kritériá sa týkajú totiž množstva produktov, ktoré boli spracované alebo uvedené do daňového voľného obehu, a nie ich belgického alebo zahraničného pôvodu. Zákon žiadnym spôsobom nezamýšľa ani nevyvoláva ochranu miestnej produkcie sporného produktu, keďže rovnaké produkty ako ropa alebo konkurenčné produkty, ktoré sú si vo výrobe a zložení podobné, v Belgicku jednoznačne nie sú vyrábané.
- 16 K šiestej otázke žalobkyne uvádzajú, že okrem iného existuje porušenie článku 107 ZFEÚ, keďže zákonom sa zavádza solidárny príspevok len pre oblasť ropného priemyslu. Článok 107 ods. 1 ZFEÚ bráni takému daňovému opatreniu, ktoré neplatí pre oblasť zemného plynu a uhlia, ani pre celú oblasť ropného priemyslu, hoci tieto oblasti sú v príslušnej úprave nariadenia 2022/1854 uvedené.
- 17 Podľa rozsudku Súdneho dvora z 26. apríla 2018, ANGED (C-233/16), môže daňový dlžník v spore vo veci zákonnosti daňových predpisov v súvislosti s právom Únie tvrdiť, že tieto predpisy porušujú predpisy štátnej pomoci. Okrem toho existujú všetky prvky štátnej pomoci.

- 18 Keďže opatrenia pomoci zavedené zákonom neboli oznámené Komisii, ide tiež o porušenie článku 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 19 Podľa názoru Rady ministrov je toto tvrdenie neprípustné, keďže žiadateľ sa po rozsudku Vodafone Magyarorszag (C-75/18) a oznámení Komisie o vykonaní predpisov o štátnej pomoci nemôže odvolávať na nezákonnosť opatrenia pomoci, aby sa vyhol zaplateniu poplatku.
- 20 V prejednávanej veci zákon neposkytuje výhodu v podobe selektívnej pomoci. Žalobkyne nepreukázali, že týmto zákonom bolo zavedené rozdielne zaobchádzanie s hospodárskymi subjektami, ktoré sa nachádzajú v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii (podniky v oblasti ropného priemyslu, na ktoré sa zákon vzťahuje, a podniky v rovnakej oblasti, na ktoré sa zákon nevzťahuje) a používali nesprávny východiskový rámec, keďže tento zahŕňa aj oblasť uhlia a plynu. Okrem toho nie je preukázané, do akej miery opatrenie narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže alebo je spôsobilé ovplyvniť obchod.
- 21 K siedmej otázke žalobkyne uviedli, že zákonodarca prijatím článku 4 § 3 zákona porušil články 10, 11 a 172 Grondwet v spojení so slobodou podnikania upravenou v článku II.3 Wetboek van economisch recht, články 15 a 16 Charty, články 49 a 56 ZFEÚ, ako aj nariadenie 2022/1854. Toto ustanovenie upravuje regulačný mechanizmus, ktorý môže viesť k doplateniu, ale nie k vráteniu. Výška solidárneho príspevku sa riadi množstvom produktov vynásobeným určitou sumou za jednotku jednotlivého produktu. Dlžná suma preto môže mnohonásobne presiahnuť skutočne dosiahnutý zisk a ohroziť existenciu podniku. To predstavuje obmedzenie slobody podnikania, ktoré nie je nevyhnutné a je neúmerne vzhľadom na sledovaný cieľ.
- 22 Rada ministrov uvádza, že zákon preberá len podmienku nariadenia 2022/1854, podľa ktorej sa rovnocennými vnútroštátnymi opatreniami musia vytvoriť výnosy, ktoré sú porovnateľné alebo vyššie, než sú odhadované výnosy zo solidárneho príspevku, a že nie je možné vychádzať z toho, že regulačný mechanizmus pôsobí len v jednom smere. Okrem toho solidárny príspevok nepredstavuje neprimerané zaťaženie pre podniky.
- 23 V súvislosti s ôsmou otázkou žalobkyne okrem iného uvádzajú porušenie zásady zákazu spätnej účinnosti zákonov, ako aj zásady zákonnosti a zásady predvídateľnosti. Zákonom sa zaviedol solidárny poplatok pre produkty, ktoré boli od 1. januára 2022 dovezené alebo uvedené do daňového voľného obehu; pôsobí preto spätne. Nejde o daň, ktorá je vo svojej podstate trvalá, ale o daň, v prípade ktorej priamo vzniká odvod samotným prevedením ropných produktov do daňového voľného obehu, ich dovozom alebo spracovaním. Príspevok sa vypočítava polročne a nesúvisí s preddavkom, keďže vypočítaná suma sa po konečnom určení nadmerného zisku viac nemôže započítať alebo vrátiť. Zákonodarca neobjasnil, prečo sú spätne účinné poplatky nevyhnutné vo verejnom

záujme. Poplatok nie je ani v súlade s účelom nariadenia 2022/1854, keďže solidárny príspevok je použitý na zníženie rozpočtového deficitu.

- 24 Podľa názoru Rady ministrov zákon nemá spätnú účinnosť. V prípade sporného solidárneho príspevku ide o priamu daň, ktorej výška je s konečnou platnosťou určená až na konci zdaňovacieho obdobia, to znamená po prvýkrát 31. decembra 2022. Subsidiárne môže byť prípadný spätný účinok odôvodnený verejným záujmom spočívajúcim v zabezpečení, že energia zostane dostupná. Nariadenie 2022/1854 výslovné umožňuje zavedenie dočasného solidárneho príspevku aj pred rokom 2022.
- 25 V súvislosti s deviatou otázkou Rada ministrov pre prípad, že by Grondwettelijk Hof (Ústavný súd) mal rozhodnúť tak, že niektoré alebo všetky ustanovenia vyhlási za neplatné, navrhuje, aby ich účinky zostali s konečnou platnosťou zachované za uplynulé obdobia a prípadne až do 30. júna 2024. Vyhlásenie neplatnosti zákona by totiž viedlo k vážnym rozpočtovým problémom a k značnému zníženiu daňových príjmov vo výške približne 600 miliónov eur.
- 26 Podľa názoru žalobkýň účinky zákona nemôžu zostať zachované a musí existovať účinný súdny opravný prostriedok.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 27 Žalobkyne po prvé v skratke uvádzajú, že článok 122 ods. 1 ZFEÚ nie je platným právnym základom pre nariadenie 2022/1854.
- 28 Ústavný súd nemá pre rozhodnutie tejto otázky právomoc a Súdny dvor k tomu ešte nemal príležitosť. Na Všeobecnom súde [Európskej únie] sú podané viaceré žaloby o vyhlásenie neplatnosti nariadenia, v ktorých sa uvádza, že článok 122 ods. 1 ZFEÚ nepredstavuje platný právny základ pre toto nariadenie.
- 29 Ako súd, ktorého rozhodnutie sa viac nedá napadnúť opravnými prostriedkami vnútroštátneho práva, je Ústavný súd podľa článku 267 ZFEÚ povinný Súdnemu dvoru preložiť prvú prejudiciálnu otázku.
- 30 Žalobkyne po druhé namietajú osobnú pôsobnosť zákona, keďže s podnikmi v oblasti ropného priemyslu sa nezaobchádza rovnako a oblasť uhlia a zemného plynu je z pôsobnosti vylúčená. Kritizujú aj vymeriavací základ solidárneho príspevku, keďže tento nevychádza z nadmerného zisku, ale z množstva ropných produktov, ktoré boli uvedené do daňového voľného obehu. To vedie k diskriminácii.
- 31 Všeobecná zásada rovnosti, respektíve zákazu diskriminácie zakotvená v článkoch 10 a 11 Grondwet nevyklučuje, aby sa so skupinami osôb zaobchádzalo rozdielne, pokiaľ tieto rozdiely spočívajú na objektívnych kritériách a sú primerane odôvodnené, a bráni tomu, aby sa so skupinami osôb, ktoré sa nachádzajú v zásadne odlišnej situácii, zaobchádzalo rovnako bez primeraného

- odôvodnenia. Článok 172 Grondwet vyjadruje tieto zásady osobitne v daňových veciach.
- 32 V článkoch 14, 15 a 16 nariadenia 2022/1854 a v odôvodneniach 50 až 54 tohto nariadenia sú stanovené podmienky pre solidárny príspevok.
- 33 Podľa článku 14 ods. 1 prvej polovice vety nariadenia 2022/1854 môžu členské štáty odlišne od predchádzajúcich ustanovení prijať „rovnocenné vnútroštátne opatrenia“. Podľa článku 14 ods. 2 tohto nariadenia členské štáty zabezpečia, aby prijaté rovnocenné vnútroštátne opatrenia mali podobné ciele a podliehali podobným pravidlám ako dočasný solidárny príspevok podľa tohto nariadenia a aby vytvárali porovnateľné alebo vyššie výnosy, než sú odhadované výnosy zo solidárneho príspevku.
- 34 Belgický zákonodarca chcel zákonom vytvoriť rovnocenné vnútroštátne opatrenie v zmysle článku 14 ods. 2 nariadenia 2022/1854. Zákon má inú pôsobnosť ako toto nariadenie, keďže platí pre ropné spoločnosti a registrované ropné spoločnosti, ktoré boli určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty. Neplatí pre oblasť uhlia a plynu, keďže relatívny podiel čierneho uhlia na belgickej spotrebe energie je zanedbateľný a zemný plyn sa v Belgicku neťaží.
- 35 Aj spôsob výpočtu príspevku sa odlišuje od výpočtu upraveného v nariadení 2022/1854. Na to, aby sa zabezpečilo, že belgické opatrenia dosiahnu príjmy vyžadované v článku 14 ods. 2 nariadenia 2022/1854, zákonodarca upravil regulačný mechanizmus.
- 36 Podľa názoru žalobkýň tento zákon diskriminačným spôsobom porušuje nariadenie 2022/1854. Legislatívne oddelenie Belgische Raad van State (Belgická štátna rada, Belgicko) v súvislosti s osobnou pôsobnosťou tohto zákona objasnila, že neexistuje dôvod, aby určité podniky a prevádzky so ziskovou činnosťou v oblasti ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií nepodliehali solidárnemu príspevku. To by totiž mohlo viesť k tomu, že určité oblasti by sa voči iným zvýhodnili, čo by mohlo narušiť hospodársku súťaž na trhu s energiami.
- 37 Opatrenia podľa zákona majú skutočne podobné ciele ako nariadenie, a sice podpora domácnosti a podnikov, ktoré trpia v dôsledku energetickej krízy. Spôsob výpočtu príspevku sa v súvislosti so základom a percentuálnou sadzbou naopak odlišuje od definície príspevku v nariadení 2022/1854. Výpočet vychádza z určitého množstva produktov a nie zo zdaniteľného zisku, keďže zistiť zisky v oblasti ropného priemyslu by bolo veľmi ťažké.
- 38 Členské štáty musia mať určitú mieru voľnej úvahy, aby mohli integrovať príspevok upravený v nariadení do zdaňovacieho mechanizmu, ktorý je pre nich zvyčajný a im známy a ktorý im umožňuje, aby príspevok do 31. decembra 2022 nie len zaviedli, ako to predpokladá článok 14 ods. 3 nariadenia 2022/1854, ale ho aj „s dostatočne včasným vplyvom“ používali, ako to vyžaduje článok 17 ods. 1

prvá veta. Vzniká však otázka, či tieto argumenty postačujú, aby sa odôvodnil tak rozdielny zdaňovací mechanizmus.

- 39 Tieto pochybnosti sú dôvodom pre druhú prejudiciálnu otázku.
- 40 Podľa názoru žalobkýň článok 4 zákona vytvára neodôvodnené rovnaké zaobchádzanie s rôznymi ropnými spoločnosťami a diskriminačné zaobchádzanie s ropnými spoločnosťami, ktoré boli určené za primárnych účastníkov pre naftu, plynový olej a benzínové produkty na jednej strane a ropnými spoločnosťami, v prípade ktorých to nie je tak, ako aj podnikmi v oblasti uhlia a plynu na druhej strane.
- 41 Zásada rovnosti a zákazu diskriminácie je zakotvená v článkoch 20 a 21 Charty. Pokiaľ nariadenie 2022/1854 umožňuje prijatie vnútroštátneho opatrenia ako toho, ktoré je stanovené v zákone, vzniká otázka, či nariadenie je pri takomto výklade v súlade s článkami 20 a 21. Táto otázka je dôvodom pre tretiu prejudiciálnu otázku.
- 42 Podľa názoru žalobkýň predstavuje paušálny poplatok vypočítaný podľa množstva výrobkov poplatok s rovnakým účinkom ako clo, ktorý je podľa článkov 28 a 30 ZFEÚ zakázaný.
- 43 Poplatok s rovnakým účinkom ako clo bol definovaný v rozsudku Súdneho dvora zo 6. decembra 2018 vo veci Fens (C-305/17, bod 29). Podľa tohto rozsudku základná vlastnosť poplatku s rovnakým účinkom, ktorá ho odlišuje od všeobecnej vnútroštátnej dane, spočíva v okolnosti, že uvedený poplatok zaťažuje výlučne výrobok, ktorý prechádza hranicu, ako taký, zatiaľ čo uvedená daň zaťažuje súčasne dovážané, vyvážené i vnútroštátne výrobky (rozsudok Fens, C-305/17, bod 37; pozri aj rozsudky z 2. októbra 2014, Orgacom, C-254/13, bod 28, ako aj z 20. septembra 2000, Michailidis, C-441/98 a C-442/98, bod 22).
- 44 Sporný solidárny príspevok bol určený na 7,80 eur za meter kubický produktu, ktorý bol od 1. januára 2022 do 31. decembra 2023 „uvedený do daňového voľného obehu“. Pojem „uvedenie do daňového voľného obehu“ je definovaný v článku 6 § 2 Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen.
- 45 Opravné prostriedky žalobkýň vzbudzujú pochybnosti v súvislosti s otázkou, či dočasný solidárny príspevok na „produkty uvedené do daňového voľného obehu“ predstavujú poplatok s rovnakým účinkom ako clo v zmysle článku 30 ZFEÚ alebo všeobecnú vnútroštátnu daň v zmysle článku 110 ZFEÚ.
- 46 Tieto pochybnosti sú dôvodom pre štvrtú a piatu prejudiciálnu otázku.
- 47 Podľa názoru žalobkýň predstavuje vyňatie oblasti zemného plynu a uhlia z pôsobnosti zákona štátnej pomoci, ktorá nebola vopred oznámená Komisii.

- 48 V článkoch 107 a 108 ZFEÚ sú určené pravidlá pre poskytnutie štátnej pomoci, ktoré by mali zaistiť, že štátna pomoc nenaruša hospodársku súťaž alebo nehrozí narušením hospodárskej súťaže.
- 49 Ústavný súd nie je oprávnený, aby preskúmal, či je pomoc v súlade s vnútorným trhom, keďže táto otázka patrí do právomoci orgánov Únie. Naopak je oprávnený preskúmať, či sporné ustanovenie porušuje článok 108 ods. 3 ZFEÚ, keďže ním sa vykonáva opatrenie pomoci, ktoré nebolo vopred oznámené Komisii (v tomto zmysle pozri rozsudok Súdneho dvora z 18. júla 2013, P Oy, C-6/12, bod 38).
- 50 Je potrebné preskúmať, či sa dočasný solidárny príspevok, keďže platí len pre oblasť ropného priemyslu a nie pre oblasť uhlia a plynu, klasifikuje ako nová štátna pomoc a prípadne sa musí oznámiť Komisii.
- 51 Štyri kumulatívne podmienky pre klasifikáciu opatrenia ako štátnej pomoci sú okrem iného uvedené v rozsudku Súdneho dvora z 10. júna 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, bod 31). Okrem toho je pojem štátna pomoc všeobecnejší ako pojem subvencia a zahŕňa zásahy štáty, ktoré znižujú náklady obvykle zaťažujúce rozpočet podniku (rozsudok Súdneho dvora zo 4. júna 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, bod 71). Podľa posledného uvedeného rozsudku sú zakázané aj selektívne opatrenia, ktoré zvyhodňujú určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru (body 73 až 74).
- 52 Preskúmanie selektívneho charakteru solidárneho príspevku vo svetle článkov 107 a 108 ZFEÚ má v súvislosti so zásadami rovnosti a zákazu diskriminácie viaceru podobností s posúdením tohto príspevku.
- 53 Opravné prostriedky žalobkyní vytvárajú pochybnosti v súvislosti s otázkou, či sa solidárny príspevok klasifikuje ako štátna pomoc, a ak áno, či musí byť oznámená Komisii.
- 54 Tieto pochybnosti sú dôvodom pre šiestu prejudiciálnu otázku.
- 55 Podľa názoru žalobkyní solidárny príspevok porušuje vlastnícke právo podľa článku 16 Grondwet v spojení s článkom 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, článok 17 Charty a nariadenie 2022/1854. Príspevok totiž nezohľadňuje skutočne dosiahnutý zisk, ale vychádza z nevyvrátiteľnej domnienky nadmerného zisku, ktorý sa zisťuje na základe množstva produktov uvedených do daňového voľného obehu, takže výška príspevku môže mnohonásobne presahovať skutočne dosiahnutý zisk. To predstavuje nadmerné zaťaženie, ktoré obmedzuje právo na vlastníctvo a slobodu podnikania.
- 56 Každý zásah do vlastníckych práv musí byť upravený dostatočne dostupným a presným zákonom (Európsky súd pre ľudské práva, 11. december 2018, Lekić/Slovinsko, § 94 a 95; 7. jún 2012, Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano/Taliansko, § 187 a 188) a predstavovať spravodlivú rovnováhu medzi požiadavkami verejného záujmu a práva na rešpektovanie majetku.

- 57 Grondwettelijk Hof (Ústavný súd) musí pri preskúmaní zákona s prihliadnutím na slobodu podnikania zohľadniť články 15 a 16 Charty, ako aj články 49 a 56 ZFEÚ, ktoré majú dosah zodpovedajúci slobode podnikania.
- 58 Sloboda podnikania nie je absolútnou slobodou. Vnútroštátne opatrenia, ktoré môžu brániť výkonu základných slobôd zaručených Zmluvou o FEÚ alebo robiť tento výkon menej príťažlivým, môžu byť napriek tomu prípustné pod určitými podmienkami (pozri rozsudky Súdneho dvora z 13. novembra 2018, Čepelnik d.o.o., C-33/17, bod 42, z 22. januára 2013, Sky Österreich GmbH, C-283/11, body 45 až 50, a zo 4. mája 2016, Pillbox 38, C-477/14, body 157 až 160). Vnútroštátny zákonodarcia sa správa neprímerane len vtedy, ak obmedzuje slobodu podnikania bez toho, aby to bolo nevyhnutné, alebo ak toto obmedzenie je neprímerané vzhľadom na sledovaný cieľ.
- 59 Vzniká otázka, či regulačný mechanizmus zákona, ktorý nedovoľuje, aby sa vrátila príliš vysoká zaplatená suma vo vzťahu k sume, ktorá bola vypočítaná podľa nariadenia 2022/1854, je v súlade s vlastníckym právom a slobodou podnikania.
- 60 Tieto pochybnosti sú dôvodom pre siedmu prejudiciálnu otázku.
- 61 Podľa názoru žalobkýň zákon pôsobí spätne, keďže solidárny príspevok zavedený týmto zákonom platí pre výrobky, ktoré boli dovezené alebo prevedené do daňového voľného obehu od 1. januára 2022, hoci zákon vstúpil do platnosti až od 22. decembra 2022.
- 62 Zákaz spätného účinku zákonov je prejavom zásady právnej istoty a mal by zabrániť právnej neistote jednotlivcov. Spätná účinnosť je odôvodnená len vtedy, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie cieľa verejného záujmu.
- 63 Články 14 a 15 nariadenia 2022/1854 umožňujú, aby sa výška dočasného solidárneho príspevku zavedeného zákonom vypočítala podľa produktov, ktoré boli medzi 1. januárom 2022 a 31. decembrom 2023 uvedené do daňového voľného obehu, hoci toto nariadenie a zákon do platnosti vstúpili až 8. októbra 2022, respektíve 22. decembra 2022. Vzniká otázka, či je to v súlade so všeobecnou zásadou právnej istoty a zákazom spätnej účinnosti zákonov.
- 64 Tieto pochybnosti sú dôvodom pre ôsmu prejudiciálnu otázku.
- 65 Rada ministrov subsidiárne navrhuje, aby sa účinky ustanovení zákona, ktoré budú prípadne vyhlásené za neplatné, v súvislosti s už prijatými sumami zachovali, a poukazuje pritom na rozpočtové ťažkosti, ktoré by z vyhlásenia neplatnosti vyplývali.
- 66 Okrem toho by v prípade vyhlásenia neplatnosti zákona viac neplatil subsidiárny poplatok, čím by sa ovplyvnil cieľ solidárneho príspevku upraveného v nariadení č. 2022/1854, a to zmiernenie mimoriadneho vývoja cien na trhu s energiami, a vznikla by medzera v práve, ktorá je pre právo Únie nevýhodná.

- 67 Grondwettelijk Hof (Ústavný súd) musí zohľadniť obmedzenia vyplývajúce z práva Únie pre zachovanie účinkov vnútroštátnych noriem, ktoré museli byť vyhlásené za neplatné, keďže porušujú toto právo (rozsudky Súdneho dvora z 8. septembra 2010, Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, body 53 až 69, a z 28. februára 2012, Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne, C-41/11, EU:C:2012:103, body 56 až 63).
- 68 To je dôvodom pre deviatu prejudiciálnu otázku.

PRACOVNÝ DOKUMENT